

KADAR ZA ČITANJE:
Trogodišnji projekt Noći knjige

Isabella Mauro

Gradska knjižnica

Knjižnice grada Zagreba

isabella.mauro@kgz.hr

THE CAPTURE OF READING:

The Three-Year Project of the Book Night

Sažetak

Kadar za čitanje trogodišnji je projekt kojeg čine tri skupne izložbe fotografija, nastale kao rezultat natječaja koji su 2013, 2014. i 2015. godine organizirali nacionalna manifestacija *Noć knjige* i Fotoklub Zagreb.

Izložba je svoje prve godine, 2013., krenula putem klupskog natječaja, da bi se sljedeće dvije godine natječaj proširio na cijelu Hrvatsku i bio izuzetno dobro prihvaćen, pa je svake godine pristiglo mnogostruko više fotografija nego je odabrano za krajnju izložbu, što svjedoči o zainteresiranosti za temu, fotografiju i manifestaciju *Noć knjige*.

Teme izložbi svake su godine stavljale u fokus čitanje, čitatelja i knjigu. Slijedom toga, izložbu čine fotografije raznovrsnih motiva i tehničkih ostvarenja, ali uvijek su to umjetnički reprezentativne fotografije, svaka sa svojom pričom.

Nakon prvog izlaganja u okviru svečanog otvorenja *Noći knjige* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, svaka je izložba *Kadar za čitanje*, krenula na vlastiti izlagački put, pa ove tri izložbe broje tridesetak izlaganja u knjižnicama i galerijskim prostorima po cijeloj Hrvatskoj i Sloveniji, predstavljajući i promovirajući cijele godine čitanje, fotografiju i *Noć knjige*.

Fotografije s izložbi darovat će se različitim ustanovama, čime *Kadar za čitanje* postaje i društveno koristan projekt.

Ključne riječi: *Noć knjige*, izložba fotografija, izložba u knjižnici, Fotoklub Zagreb

Summary

Capture of reading is a three-year project which comprises three group exhibitions of photographs originated as the result of competitions which were organized in years 2013, 2014 and 2015 by the national *Book Night* event and Fotoklub Zagreb.

In its first year, 2013, the exhibition was organized as a club competition, but in the following two years the competition spread all over Croatia

and was extremely well accepted. In fact, many more photographs were annually submitted than those selected for the final exhibition. That has proven the interest for the theme, photography and the *Book Night* event.

The exhibitions' themes put every year into focus the act of reading, the reader and the book. Consequently, the exhibition consists of photographs with various motifs and technical achievements, but they are always artistically representative, each with its own story.

After the first exposition held on the opening ceremony of the *Book Night* at the National and University Library in Zagreb, each *Capture of reading* exhibition embarked on its own exhibition path. Afterwards, the following three exhibitions counted more than thirty expositions in libraries and galleries all over Croatia and Slovenia, presenting and promoting, throughout the entire year, reading, photography and the *Book Night*.

The exhibitions' photos will be donated to various institutions, whereby the *Capture of reading* becomes also a socially useful project.

Keywords: Book Night; photo exhibition; exhibition in library; Fotoklub Zagreb

Noć knjige

Prva manifestacija *Noć knjige* održala se u Velikoj Britaniji i Irskoj 5. svibnja 2011. godine, a već se od sljedeće godine ustalio datum održavanja na Svjetski dan knjige i autorskih prava, 23. travnja (koji se ujedno smatra

datumom rođenja i smrti Williama Shakepearea)¹. Te 2012. godine *Noć knjige* se počela obilježavati diljem svijeta, pa je tako prvi put obilježena i u Hrvatskoj.

Osim navedenog Svjetskog dana knjige i autorskih prava, dan ranije, 22. travnja, u Hrvatskoj se obilježava Dan hrvatske knjige, pa je *Noć knjige* prilika da se ova dva važna datuma objedine sa svrhom promicanja knjige, kulture čitanja, autora i izdavaštva. Hrvatska manifestacija *Noć knjige* pokrenuta je na inicijativu Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske gospodarske komore i udruge Knjižni blok – Inicijative za knjigu, kojima su se u organizaciji pridružili Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba, Udruga za zaštitu prava nakladnika – ZANA te portal za knjigu i kulturu Moderna vremena Info. Program obilježavanja Svjetskog dana knjige i autorskih prava podupire Odjel za UNESCO pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.

Noć knjige u Hrvatskoj obilježava se u knjižarama, knjižnicama, raznim klubovima te drugim kulturnim i odgojnim ustanovama u kojima se od 18 sati do 1 sat iza ponoći odvija raznovrstan program. U povodu *Noći knjige* organiziraju se prijepodnevnne i poslijepodnevnne matineeje u dječjim vrtićima, školama, dječjim domovima, domovima umirovljenika.

Svake se godine povećava broj programa u *Noći knjige*: predstavljanje knjiga i autora, tribine, razgovori o knjigama, kreativne i edukativne radionice za djecu i mlade, izložbe, koncerti, kazališne i glumačke predstave,

¹ About: Our story [citirano: 2016-11-24].

Dostupno na: <http://worldbooknight.org/about>

projekcije filmova, glazbene slušaonice, biblioterapijske, likovne i lutkarske radionice, radionice kreativnog pisanja, plesni programi, raznovrsne izložbe, nagradne igre, javna čitanja, čitanja bajki za odrasle i djecu i mnogi drugi programi izravno ili neizravno vezani uz knjigu. Također, svake se godine povećava broj sudionika (autora, urednika, prevoditelja, knjižnica, nakladnika, knjižara...) u programima *Noći knjige*. Za usporedbu, 2013. godine u više od 200 pojedinačnih programa sudjelovalo je više od 350 sudionika, dok je do 2015. godine broj pojedinačnih programa porastao na više od 700 u kojima je sudjelovalo je više od 400 sudionika².

Potaknuto hrvatskim iskustvima i uz pomoć hrvatskih organizatora, *Noć knjige* se od 2014. godine održava i u Sloveniji i Crnoj Gori, a cjelokupna suradnja oko organizacije potaknuta je s ciljem da *Noć knjige* postane najznačajnija književna manifestacija ovoga tipa u regiji, ne samo po kvalitetnim programima već i po uspješnim modelima suradnje³.

² Za uvid u cjelokupan program *Noći knjige* vidjeti programske knjižnice: *Noć knjige* 2013. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na:

http://issuu.com/modernavremena/docs/program_nk_2013/1?e=0; *Noć knjige* 2014. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/NAJNOVIJE%20NOVOSTI/Noc%20knjige%202014%20-%20Programska%20knjizica.pdf>;

Noć knjige 2015. [citirano: 2016-11-24].

Dostupno na: https://issuu.com/tbuza/docs/program_2015_mali.

³ *Noć knjige* će 23. travnja rasvijetliti Hrvatsku! [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: <http://www.mvinfo.hr/clanak/noc-knjige-ce-23-travnja-rasvijetliti-hrvatsku>

Suradnja s Fotoklubom Zagreb

Pored bogatog i raznovrsnog programa koji se odvija u organizaciji nacionalne manifestacije *Noć knjige*, 2013. godine javila se želja za skupnom izložbom fotografija na temu čitanja koja bi slikovito popratila događaje vezane uz pisanu riječ što je bio povod pokretanja *Kadra za čitanje*. Ubrzo se uspostavila suradnja s Fotoklubom Zagreb te je raspisan natječaj za članove Kluba. Na natječaj je prispjelo 108 fotografija od kojih je odabrano 25 fotografija koje na najbolji način predstavljaju temu čitanja. Odaziv svje-

*Snježana Požar – Sveučilišna
čitaonica 1966.*

doči o izuzetno dobro prihvaćenoj inicijativi kod svih članova Kluba, neovisno o generacijskoj pripadnosti.

Već je sljedeće godine natječaj otvoren ne samo za članove Kluba, nego i za ostale fotografe te je proširen na čitavu Hrvatsku. Slijedom toga, na natječaj je pristiglo dvostruko više fotografija u odnosu na prijašnju godinu – 218,

a za izložbu je odabrano 24 fotografija. Žiriju se te godine, pored stručnjaka iz Fotokluba Zagreb i *Noći knjige*, pridružila i poznata hrvatska povjesničarka umjetnosti Branka Hlevnjak. Ona je autorica teksta u katalogima za izložbe 2014. i 2015. godine te je predstavila obje izložbe u okviru svečanih otvorenja *Noći knjige* 2014. i 2015. godine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Postupno 2015. godine na natječaj je pristiglo 250 fotografija od kojih je odabrano 20 za izložbu, a tema je preusmjerena na knjigu – knjigu kao objekt, dio privatnog ambijenta, izloga, knjižnice, knjižare, raritetne knjige, tisak knjiga, knjigu u svakoj prilici...

Međutim, bez obzira na promjenu teme (a zadržavajući fokus na čitatelju, čitanju i knjizi), putem tri navedena natječaja pristigle su raznovrsne fotografije: moderne digitalne fotografije svih vrsta, stilova i procesa snimanja i obrade te fotografije izrađene na crno-bijelom filmu od 1960. godine naovamo. Svaka fotografija nosi vlastitu priču, poetsku specifičnost autora i stila. Motivi su također raznovrsni, pa se na fotografijama čita posvuda: u domu, na ulici, u parku, u kafiću, u knjižnici, na obali, na livadi, u atriju, u čekaonici, ispred kuće, u prijevoznim sredstvima, ispod volte, čitanje za lošeg vremena, čitanje knjiga, novina, dokumenta, dijete koje čita, baka, djevojka, čitanje u paru...

Fotografije predstavljene na izložbama reprezentativne su tehnički i umjetnički, što ne treba čuditi ako se uzme u obzir stručna prosudba Branke Hlevnjak te činjenica da je suorganizator izložbi Fotoklub Zagreb, udruga koja okuplja ponajbolje hrvatske fotografe s tradicijom dugom više

Julija Domac – Brajica

od 120 godina. Klub je osnovan 1892. godine kao treći takav u Europi i šesti u svijetu, a danas kontinuirano djeluje kao treći najstariji foto-klub u svijetu⁴.

Kadar za čitanje

U okviru projekta Kadar za čitanje, organizirane su tri skupne izložbe fotografija, nastale kao rezultat natječaja koji su 2013, 2014. i 2015. godine organizirali organizatori nacionalne manifestacije Noć knjige i Fotoklub Zagreb.

⁴ Više na: O Fotoklubu Zagreb. [citirano: 2016-11-26].

Dostupno na: <http://www.fotoklubzagreb.hr/>

U IFLA-inim se smjernicama za narodne knjižnice, već u opisu poslanja i djelatnosti narodnih knjižnica te u opisu njihove društvene uloge, ističe da su narodne knjižnice mjesta okupljanja, da su one tzv. “dnevna soba zajednice”, mjesta koja korisnici koriste za istraživanje, obrazovanje ili raznodu⁵. Također se navodi: “Gdje god je moguće, knjižnica treba biti otvorena za aktivnosti zajednice, na primjer, za skupove i izložbe...”⁶. Budući da su knjižnice mjesta gdje su se odvajkada održavale različite izložbe, logičan izbor mjesta za izlaganje izložbi *Kadar za čitanje* većinom su bile knjižnice. Time se izbjegao put čekanja na izlaganje u registriranim galerijama, te omogućilo da svaka izložba iz godine u godinu bude odmah izložena, a time i aktualna s obzirom na natječaj i manifestaciju *Noć knjige* u tekućoj godini, budući da je svaka izložba *Kadar za čitanje* osmišljena kao putujuća tj. cjelogodišnje događanje koje traje od *Noći knjige* tekuće godine do sljedeće *Noći knjige*.

Sve su fotografije odabrane za izložbe tiskane na velike formate (većinom 50x70 cm), kaširane i uokvirene. Koordinatorica projekta *Kadar za čitanje*, Isabella Mauro, svake je godine vodila izložbeni program te cjelokupnu organizaciju. Za svaku je izložbu tiskan katalog koji je putovao s izložbom⁷.

⁵ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011, str. 21.

⁶ Isto, str. 26.

⁷ Katalogi za izložbe fotografija *Kadar za čitanje* 2013, 2014. i 2015. godine dostupni su u arhivi Informativno-posudbenog odjela Gradske knjižnice u Zagrebu.

Svaka je izložba *Kadar za čitanje*, nakon prvog izlaganja u okviru svečanog otvorenja *Noći knjige* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, postala putujućom krenuvši na vlastiti izlagački put, pa ove tri izložbe broje ukupno tridesetak izložbi u knjižnicama i galerijskim prostorima po zaista cijeloj Hrvatskoj, a i Sloveniji, predstavljajući i promovirajući cijele godine čitanje, fotografiju i *Noć knjige*.

Izložba je u svoje tri izlagačke godine gostovala u sljedećim knjižnicama i galerijskim prostorima:

- Zagreb, Nacionalna i sveučilišna knjižnica (2013, 2014. i 2015. godine)
- Zagreb, Knjižnica i čitaonica Bogdana Ogrizovića (2013. godine)
- Rijeka, Narodna čitaonica (2013. i 2015. godine)

- Šibenik, Gradska knjižnica “Juraj Šižgorić” (2013. godine)
- Zadar, Gradska knjižnica (2013. godine)
- Zagreb, Gradska knjižnica (2013., 2014. i 2015. godine)
- Pula, Gradska knjižnica i čitaonica (2013. godine)
- Ivanić Grad, Gradska knjižnica (2013. godine)
- Koprivnica, Gradska knjižnica i čitaonica “Fran Galović” (2013. godine)
- Karlovac, Gradska knjižnica “Ivan Goran Kovačić” (2013. godine)
- Vinkovci, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci (2013. i 2015. godine)
- Bjelovar, Knjižnica Turističko-ugostiteljske i prehrambene škole (2013. i 2015. godine)
- Vukovar, Gradska knjižnica (2013. godine)
- Županija, Gradska knjižnica (2013. godine)
- Ljubljana, Galerija Kult 3000 (Slovenija) (2013. godine)
- Kranj, Mestna knjižnica (Slovenija) (2013. godine)
- Žalec, Medobčinska splošna knjižnica (Slovenija) (2013. godine)
- Ribnica, Knjižnica Miklova hiša (Slovenija) (2013. godine)
- Celje, Mladinski center (Slovenija) (2013. godine)
- Fotoklub Zagreb (izložba retrospektive *Kadra za čitanje* 2013-2014. godine)
- Interliber, Zagreb (2015. godine)
- Labin, Gradska knjižnica (2015. godine)
- Mali Lošinj, Gradska knjižnica i čitaonica (2015. godine)

Kako bi se zaokružio projekt *Kadar za čitanje* te postao društveno-koristan, na razini organizacijskog odbora *Noći knjige* kao organizatora i nositelja projekta, odlučeno je da se fotografije s triju navedenih izložbi daruju različitim ustanovama i institucijama. Slijedom tog dogovora, dio je fotografija darovan Samostalnoj narodnoj knjižnici Gospić, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Domu za starije osobe Medveščak u Zagrebu, Domu za starije osobe Centar u Zagrebu, pojedincima zaslužnim za ostvarenje projekta *Kadar za čitanje*, a najveći dio fotografija darovan je Kliničkom bolničkom centru Sestre milosrdnice u Zagrebu gdje su fotografije raspoređene po odjelima, klinikama i drugim prostorima unutar bolničkog centra, oplemenjujući prostor, olakšavajući bolničko vrijeme pacijentima, osoblju bolnice, osobama u njihovoj pratnji te svima koji se nađu u prostoru bolnice, nudeći pritom lakšu, umjetničku stvarnost.

Upravo je darivanje fotografija kao završetak projekta na nacionalnoj razini, komponenta kojom se *Kadar za čitanje* izdvaja od mnogobrojnih izložbi fotografija s temom čitanja koje se diljem Hrvatske organiziraju u posljednjih nekoliko godina.

Zaključak

Projekt *Kadar za čitanje* okupio je tri skupne izložbe fotografija koje su na najrazličitiji način prezentirale čitanje, čitatelja i knjigu, što se pokazalo slikovitom i korisnom podlogom za događanja i programe okupljene u nacionalnoj manifestaciji *Noć knjige* u razdoblju od 2013. do 2015. godine. Angažiranje povjesničara umjetnosti za žiriranje, pisanje predgovora kataloga te predstavljanje izložbe na prvom izlaganju u okviru svečanog otvorenja *Noći knjige*, rezultiralo je umjetničkom valorizacijom izložbe. Također, suradnja s lokalnom stručnom udrugom, rezultirala je jednostavnim i praktičnim rješenjima provođenja natječaja, tiska fotografija i medijske popraćenosti izložbe. Knjižnice su rado prihvaćale gostovanje putujuće izložbe u svojim prostorima, te se na taj način postigla cjelogodišnja promocija manifestacije *Noć knjige*, fotografije i, što je najvažnije, čitanja.

Branka Hlevnjak u predgovoru izložbe *Kadar za čitanje* 2014. godine istaknula je: “Velik odaziv fotografa na natječaj ide u prilog općoj radosti poticanja čitanja, proširuje zonu ovdje odabranih i izloženih mjesta, situacija, zanimanja za novine, strip, slikovnice, knjige, zbornike, za tiskano znanje i maštu, za slobodnu poetsku misao i korisnost banalnih oglasa...”. Nadalje

zaključuje, a to se nameće i kao zaključak *Kadra za čitanje* kao trogodišnjeg projekta: “*Kadar za čitanje* izložba je koja potvrđuje potrebu čitanja. Potreba za čitanjem leži latentno u svakom čovjeku, jer knjige su, znamo, hrana za dušu”.

Literatura

1. 23. travnja stiže nam “Noć knjige 2013.”. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: <http://www.mvinfo.hr/clanak/23-travnja-stize-nam-noc-knjige-2013>
2. About: Our story. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: <http://worldbooknight.org/about>
3. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
4. Noć knjige 2015. – poziv za sudjelovanjem u manifestaciji. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: <http://www.mvinfo.hr/clanak/noc-knjige-2015-poziv-za-sudjelovanjem-u-manifestaciji>
5. Noć knjige će 23. travnja rasvijetliti Hrvatsku! [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: <http://www.mvinfo.hr/clanak/noc-knjige-ce-23-travnja-rasvijetliti-hrvatsku>
6. Fotoklubu Zagreb. [citirano: 2016-11-26]. Dostupno na: <http://www.fotoklubzagreb.hr/>
7. Programska knjižica: Noć knjige 2013. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: http://issuu.com/modernavremena/docs/program_nk_2013/1?e=0
8. Programska knjižica: Noć knjige 2014. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/NAJNOVIJE%20NOVOSTI/Noc%20knjige%202014%20-%20Programska%20knjizica.pdf>
9. Programska knjižica: Noć knjige 2015. [citirano: 2016-11-24]. Dostupno na: https://issuu.com/tbuza/docs/program_2015_mali

